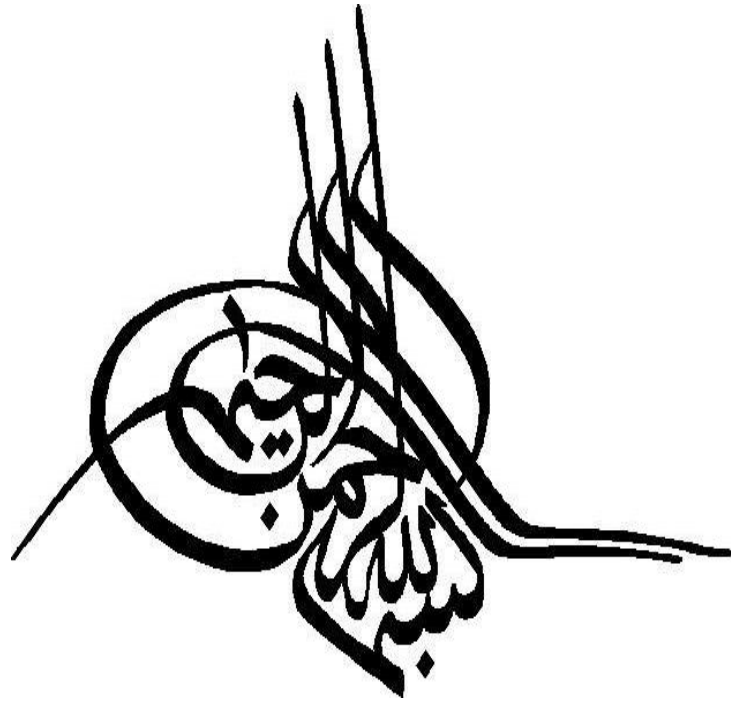

ریاست جمهوری
شورای عالی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری

دستورالعمل اجرایی اعطای پروانه مجموعه داری اموال فرهنگی، تاریخی و هنری منقول مجاز

ماده ۲۶ از فصل سوم «آیین نامه مدیریت، ساماندهی، نظارت و حمایت از مالکان و دارندگان
اموال فرهنگی تاریخی منقول مجاز(مصوب ۱۳۸۴/۵/۵)»

فصل اول: تعاریف

ماده (۱) تعاریف

- ۱-۱- **آئین نامه مدیریت:** آیین نامه مدیریت، ساماندهی، نظارت و حمایت از مالکان و دارندگان اموال فرهنگی - تاریخی منقول مجاز مصوب ۸۴/۵/۱۰ هیأت وزیران
- ۱-۲- **آئین نامه اموال:** آیین نامه اموال فرهنگی، هنری و تاریخی نهادهای عمومی و دولتی مصوب ۸۱/۱۲/۷ هیأت وزیران
- ۱-۳- **سازمان:** سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری کشور
- ۱-۴- **اداره کل استانی:** منظور اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان مربوطه می باشد.
- ۱-۵- **اداره کل موزه ها:** منظور اداره کل موزه ها و اموال منقول فرهنگی و تاریخی سازمان می باشد.
- ۱-۶- **مجموعه دار:** شخص حقیقی یا حقوقی است که مطابق با ماده ۴ آیین نامه مدیریت پروانه مجموعه داری را از سازمان دریافت نموده است.
- ۱-۷- **گردآورنده:** شخص حقیقی یا حقوقی است که مطابق با ماده ۴ آیین نامه مدیریت پروانه مجموعه داری را از سازمان دریافت نموده است و لزوما اموال گردآوری شده توسط ایشان ارتباط موضوعی، وحدت محتوایی و از نظر جنسیت، قدمت، کاربرد و جغرافیا از انسجام و پیوستگی برخوردار نباشد.
- ۱-۸- **اموال فرهنگی، تاریخی و هنری:** به اشیاء تاریخی، فرهنگی و هنری موضوع ماده یک آئین نامه اموال اطلاق می شود. که ماهیت فرهنگی، تاریخی و هنری بودن آنها به تشخیص مراجع ذیصلاح رسیده باشد.
- ۱-۹- **مجموعه اموال فرهنگی، تاریخی و هنری:** به تعدادی از اموال فرهنگی - تاریخی و هنری اطلاق می شود که علاوه بر ارزش فرهنگی - تاریخی و هنری هر یک از آنها، اجتماع آنها هویتی مستقل ایجاد و ارزش و هویتی مضاعف بوجود می آورد.
- ۱-۱۰- **پروانه مجموعه داری:** سندی است که با امضاء مدیر کل موزه ها و اموال منقول فرهنگی و تاریخی، طبق ماده ۲۰ آئین نامه مدیریت برای مجموعه داران مجاز صادر می گردد
- ۱-۱۱- **پرونده مجموعه داری:** به مجموع اسناد و مدارکی که از آغاز روند درخواست مجموعه داری تا صدور پروانه، و من بعد آن، کنار هم قرار می گیرند، پرونده مجموعه داری گفته می شود
- ۱-۱۲- **سامانه جام:** منظور سامانه جامع اموال فرهنگی تاریخی منقول کشور است.
- ۱-۱۳- **کد رهگیری:** منظور کد و شناسه ای است که از سوی اداره کل موزه ها به مجموعه دار و گردآورنده اموال جهت ورود به سامانه جام اختصاص داده می شود.
- ۱-۱۴- **اموال فرهنگی، تاریخی و هنری منقول مجاز:** آن دسته از اموالی هستند که حاصل کند و کاو و کاوش نبوده و به صورت موروثی در یک خانواده از نسلی به نسل دیگر منتقل می گردد.
- ۱-۱۵- **اموال فرهنگی، تاریخی و هنری منقول غیر مجاز:** آن دسته از اموالی هستند که منشا حصول و به دست آوری آن ها کند و کاو بوده و اصطلاحاً به عنوان اشیای زیرخاکی شناخته می شوند. همچنین کلیه عناصر تزئیناتی وابسته به بناهای تاریخی و آثار مسروقه از موزه ها و گالری های داخلی و خارجی نیز در حکم اموال غیر مجاز می باشند.

فصل دوم: نحوه احراز صلاحیت متقاضیان

ماده (۲) نحوه احراز صلاحیت متقاضیان

- ۱-۲- اشخاص حقیقی یا حقوقی که متصرف یا مالک قانونی اشیاء موضوع این دستورالعمل هستند، و یا نمایندگان قانونی ایشان می توانند متقاضی و درخواست کننده پروانه مجموعه داری باشند.
  - ۲-۲- متقاضی، درخواست خود را در فرم مربوطه تکمیل، و به همراه مدارک زیر به اداره کل استانی ارائه می نماید.
- الف: گواهی عدم سوء پیشینه
ب: تصویر کارت ملی
ج: تصویر صفحات شناسنامه

د: گواهی پایان خدمت / معافیت دائم

ه: دو قطعه عکس

ماده (۳) نحوه احراز صلاحیت مجموعه اشیاء

- ۱-۳- موضوع درخواست ارائه شده باید منطبق با ماده اول آئین نامه اموال باشد.
- ۲-۳- کلیه درخواستها باید مستقیماً به اداره کل استانی جهت طی مراحل بعدی تحویل گردد. درخواستهای ارسالی به سازمان نیز جهت بررسی و اعلام نظر به اداره کل استانی ذیربط ارسال خواهند شد.
- ۳-۳- ادارات کل استانی موظفند حداکثر طی مدت ۱۰ روز کاری را بررسی و اعلام نظر نمایند. محتوای مجموعه آثار باید حداقل واجد یکی از معیارهای زیر باشند.
  - ۱-۳-۳- بیانگر سیر تحول یک فن، صنعت و هنر در یک دوره زمانی خاص باشند.
  - ۲-۳-۳- جزء آثار معدود و یا نادر در یک دوره زمانی خاص باشند.
  - ۳-۳-۳- با توجه به منابع موجود بیانگر رخدادهای مهم تاریخی باشند.
  - ۴-۳-۳- دارای عمر بالای یکصد سال باشند.
  - ۵-۳-۳- از نظر هنری دارای ویژگی خاص باشد.
  - ۶-۳-۳- معرف نام شخصیت‌های برجسته تاریخی - فرهنگی یا متعلق به آنها باشند.
  - ۷-۳-۳- مربوط به باورها و نگرشهای دینی، آیینی و اساطیری باشند.
  - ۸-۳-۳- به صورت سند و مدرک مکتوب و مصور فرهنگی تاریخی و هنری باشند.
  - ۹-۳-۳- نزد عامه مردم و عرف جامعه مورد احترام و توجه باشند.
  - ۱۰-۳-۳- بیانگر تحول تکنولوژی و علمی در دوره خود باشند.
  - ۱۱-۳-۳- دارای یک سبک و شیوه نوین در میان آثار همدوره خود باشند.
  - ۱۲-۳-۳- معرف و حاوی اطلاعات مهم در خصوص مکان و یا منطقه ویژه ای باشند.
  - ۱۳-۳-۳- بخش مهمی از تاریخ یا فرهنگ را مستند سازند.

فصل سوم: نحوه فعالیت و مدیریت مجموعه ها

ماده (۴) بررسی و تأیید

- ۱-۴- درخواست های واصله ابتدا در اداره کل استانی بررسی و پاسخ اولیه به درخواست کننده اعلام می گردد.
- ۲-۴- درخواست کنندگان موظفند برای کلیه درخواست های مورد تأیید اداره کل استانی، «فرم فهرست مصور اموال» را تکمیل نمایند.
- ۳-۴- درخواست کننده مکلف است تصاویر دیجیتال اشیاء خود را با رعایت ضوابط و دستورالعمل های عکاسی و فیلمبرداری مصوب اداره کل موزه ها تهیه و ضمیمه فرم فهرست مصور اموال نماید.
- ۴-۴- ادارات کل استانی در صورت تأیید درخواست مجموعه دار، مدارک زیر را جهت بررسی به اداره کل موزه ها ارسال می نمایند.
  - الف: فرم درخواست پروانه مجموعه داری
  - ب: فرم فهرست مصور اموال
  - ج: فایل دیجیتال تصاویر اموال
  - د: مدارک شناسایی فرد حقیقی / حقوقی (کپی شناسنامه، دوقطعه عکس، کپی کارت ملی و گواهینامه پایان خدمت یا معافیت دائم)
  - ه: تعهدنامه محضری
  - و: گواهی عدم سوء پیشینه
- ۵-۴- اداره کل موزه ها، در صورت تأیید مدارک ارسالی در صورت لزوم، کارشناسان خود را جهت بازدید و کارشناسی و اعلام نظر نهایی به استان اعزام می نماید.
- ۶-۴- در صورت تأیید اداره کل موزه ها، درخواست کننده، مکلف است فرم شناسنامه اموال فرهنگی - تاریخی را برای هر یک از اشیاء موجود در مجموعه تکمیل نماید.

۴-۷- درخواست کننده مکلف به تکمیل و رفع نواقص پرونده مجموعه داری خود حداکثر تا دو ماه پس از بازدید کارشناسان می باشد در غیر این صورت موضوع کان لم یکن تلقی می شود.
۴-۸- در صورت عدم تایید درخواست پس از انجام بازدید توسط کارشناسان، مراتب کتبا به درخواست کننده اعلام خواهد شد.

ماده (۵) تجدید نظر

۵-۱- در صورت رد درخواست پروانه مجموعه داری در مراحل مقدماتی یا مرحله تأیید، درخواست کننده می تواند مراتب اعتراض خود را از طریق استان به اداره کل موزه ها اعلام نماید.
۵-۲- اداره کل موزه ها موظف است نسبت به بررسی اعتراض اقدام نموده و نتیجه را از طریق اداره کل استانی به درخواست کننده اعلام نماید.

ماده (۶) نظارت و بازرسی

۶-۱- ادارات کل استانی مکلف هستند در دوره های زمانی مشخص نسبت به بازرسی و بررسی وضع موجود اموال مجموعه های دارای پروانه اقدام و نتیجه را در قالب فرمهای مربوطه به اداره کل موزه ها ارسال نمایند
۶-۲- اداره کل موزه ها مکلف است پایگاه اطلاعاتی رایانه ای وضعیت موجود اموال مجموعه های دارای پروانه را تشکیل و مرتباً به روز نماید.

ماده (۷) ثبت در سامانه جام

۷-۱- اداره کل موزه ها مکلف است پس از صدور پروانه برای مجموعه دار کد رهگیری، شناسه کاربری و گذر واژه سامانه جام را صادر نماید.
۷-۲- مجموعه دار مکلف است پس از تأیید شناسنامه اموال فرهنگی- تاریخی توسط اداره کل استانی، اطلاعات شناسنامه را وارد سامانه جام نماید.

ماده (۸) ویرایش اطلاعات

۸-۱- مجموعه دار می تواند درخواست ویرایش اطلاعات را پس از ورود به سامانه جام، طی فرم درخواست مربوطه به اداره کل استانی اعلام نماید.
۸-۲- ویرایش اطلاعات صرفاً با مجوز اداره کل استانی و توسط کارشناس اداره کل استانی مجاز است..

ماده (۹) تکالیف سازمان و مجموعه داران

۹-۱- تکالیف سازمان نسبت به مجموعه داران
۹-۱-۱- سازمان بانک اطلاعات اموال فرهنگی- تاریخی و هنری منقول متعلق به اشخاص حقیقی یا حقوقی را با ذکر مشخصات مالک اثر، ایجاد نموده و امکان دسترسی مالکان آثار، محققان، مجموعه داران و موزه داران خصوصی به بانک اطلاعاتی مذکور فراهم خواهد کرد.
۹-۱-۲- سازمان، خدمات کارشناسی، فنی و علمی لازم را برای مرمت و حفاظت از آثار متعلق به اشخاص حقیقی یا حقوقی ارائه خواهد کرد.
۹-۱-۳- سازمان، تمهیدات لازم را برای حضور و مشارکت مالکان و متصرفان و مجموعه داران آثار فرهنگی- تاریخی و هنری و موزه های خصوصی در نمایشگاههای بین المللی را فراهم خواهد کرد.
تبصره: در برگزاری نمایشگاههای مشترک مجموعه داران با سازمان، چگونگی انتفاع طرفین براساس قرارداد فی مابین محاسبه و پرداخت خواهد شد.
۹-۱-۴- مبادله اموال فرهنگی- تاریخی و هنری بین مجموعه داران و موزه های خصوصی و همچنین، خرید و فروش اموال فرهنگی- تاریخی ثبت شده در فهرست آثار ملی، با کسب اجازه خاص از سازمان مجاز می باشد.
۹-۱-۵- اقدامات مرمتی و حفاظتی که به نظر سازمان ضروری تشخیص داده شود، به هزینه دولت انجام خواهد شد. سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تمهیدات لازم را برای ایجاد حسن استفاده دارندگان آثار ثبت شده در فهرست آثار ملی فراهم و دستورالعمل های لازم را تدوین و ابلاغ خواهد کرد.
۹-۱-۶- در صورت سرقت اموال فرهنگی- تاریخی، هنری مجموعه داران که در فهرست آثار ملی ثبت شده اند، ادارات کل استانی مکلف هستند، مساعدت های لازم را جهت پیگردهای قضائی لازم توسط مجموعه داران بعمل آورند.

- ۹-۲- تکالیف مالکین و متصرفین قانونی آثار منقول تاریخی- فرهنگی
- ۹-۲-۱- خراب کردن یا صدمه رساندن به آثار مجموعه و مستور داشتن روی آنها به نقوش و رسم کردن صور و خطوط بر آنها ممنوع است
- ۹-۲-۲- مجموعه داران حق اشتغال به تجارت اموال فرهنگی- تاریخی و هنری مجموعه را ندارند و در پایان هر سال لیست اموال فرهنگی تاریخی و هنری در اختیار خود را به اداره کل موزه ها ارایه خواهند کرد.
- ۹-۲-۳- مالک هر مال منقول ثبت شده در فهرست آثار ملی در صورت نقل و انتقال آن به دیگری باید ظرف ده روز مراتب را به اطلاع اداره کل استانی برساند.
- ۹-۲-۴- هر مجموعه داری که به هر نحو از انجا مالک مال منقولی که در فهرست ملی ثبت شده گردد باید در ظرف ده روز اطلاعات و مشخصات شی را مطابق با مفاد این دستور العمل به اطلاع اداره کل استانی برساند.
- ۹-۲-۵- مجموعه دارانی که مالک یا متصرف مالی باشند که در فهرست آثار ملی ثبت شده باشد می توانند حق مالکیت یا تصرف خود را حفظ کنند لیکن نباید دولت را از اقداماتی که برای حفاظت آثار ملی لازم می داند ممانعت نمایند در صورتی که عملیات دولت برای حفاظت مستلزم مخارجی شود دولت از مالک مطالبه عوض نخواهد نمود و اقدامات مزبور مالکیت مالک را متزلزل نخواهد کرد.
- ۹-۲-۶- مجموعه داری که مالک منقولی است که در فهرست آثار ملی ثبت شده، اگر بخواهد آن را به دیگری بفروشد باید به سازمان کتبا اطلاع دهد سازمان اگر بخواهد آن مال را جزء مجموعه های دولتی آثار ملی قرار دهد در شرایط مساوی بر خریداران دیگر تقدم دارد. لیکن چنانچه ظرف ده روز قصد خود از خرید را به مالک اعلام نکند، صاحب مال می تواند آن را به دیگری بفروشد.
- ۹-۲-۷- هرگونه اقدام به خارج کردن اموال فرهنگی- تاریخی از کشور بصورت غیرقانونی مطابق با قانون مجازات اسلامی (تعزیرات) ممنوع می باشد.

ماده (۱۰) امور حقوقی

- ۱۰-۱- اداره کل استانی مکلف به انجام کلیه اقدامات و پیگیری های حقوقی و قضائی مربوط به تخلفات انجام شده از جانب مجموعه دار می باشد.
- ۱۰-۲- اداره کل موزه ها در خصوص دعاوی مربوط به مجموعه ها که مستلزم پیگیری در سطح اینترپول می باشد، مساعدتهای حقوقی لازم را خواهد داشت.

فصل چهارم: نحوه صدور، مداخله، شرایط تعلیق و ابطال پروانه

ماده (۱۱) صدور پروانه

- ۱۱-۱- پروانه مجموعه داری پس از تایید توسط مدیرکل موزه ها صادر و جهت تحویل به درخواست کننده به اداره کل استانی ارسال می گردد.
- ۱۱-۲- پروانه های کوتاه مدت به هنگام شروع فعالیت مجموعه داری به مدت یکساله صادر می گردد و پس از گذشت مدت مذکور از صدور پروانه اولیه و با تایید نحوه عملکرد مجموعه دار توسط کارشناسان سازمان، پروانه میان مدت سه ساله صادر می گردد.
- ۱۱-۳- پروانه مجموعه داری حاوی اطلاعات ذیل است:
- الف) نام مجموعه دار
- ب) مشخصات مجموعه و محل نگهداری اموال
- ج) تاریخ صدور پروانه
- د) مدت اعتبار پروانه
- ه) حقوق و تعهدات مالک مطابق با ضوابط مقرر در ماده ۱۱ این دستورالعمل

ماده (۱۲) تمدید پروانه مجموعه داری

- ۱-۱۲- مجموعه دار باید یکماه پیش از پایان مدت اعتبار پروانه، درخواست تمدید را از طریق اداره کل استانی، به اداره کل موزه ها اعلام نماید.
- ۲-۱۲- ادارات کل استانی مکلف هستند پس از دریافت درخواست مجموعه دار، ضمن انجام بازدید از مجموعه و شرایط نگهداری، فرم گزارش بازدید را تکمیل و به همراه فرم درخواست به اداره کل موزه ها ارسال نمایند.
- ۳-۱۲- اداره کل موزه ها مکلف است پرونده های ارسالی را بررسی و در صورت نیاز به بازدید اقدامات لازم را انجام دهد.
- ۴-۱۲- در صورت تأیید اداره کل استانی و اداره کل موزه ها پروانه مجموعه داری برای مدت حداکثر سه ساله تمدید خواهد شد.
- ۵-۱۲- مجموعه دار مکلف است در طول مدت زمان مجموعه داری پیش از کسر یا افزایش موجودی اموال مجموعه خود، موضوع را در اسرع وقت بصورت کتبی از طریق ادارات کل استانی به اداره کل موزه ها اعلام نماید.

ماده (۱۳) شرایط ابطال و تعلیق پروانه مجموعه داری

- ۱-۱۳- در صورتی که عدم رعایت مفاد مندرج در آیین نامه مدیریت و تعهدات اخذ شده و ضوابط مقرر در ماده ۱۱ دستورالعمل حاضر از سوی مجموعه دار، از جانب کارشناسان احراز شود، اداره کل موزه ها نسبت به تعلیق یا لغو پروانه وی اقدام خواهد نمود.
- ۲-۱۳- در صورت عدم رعایت ضوابط مقرر در ماده ۱۱ این دستورالعمل توسط مجموعه دار، مراتب طی دو مورد اخطار کتبی به فاصله یک ماه توسط اداره کل موزه ها به مجموعه دار اعلام شده و در صورت عدم پاسخگویی و رفع تخلف از جانب وی پروانه مجموعه داری به مدت شش ماه تعلیق می گردد.
- ۳-۱۳- در صورت هرگونه خرید و فروش و تجارت اموال فرهنگی- تاریخی غیر مجاز از سوی مجموعه دار، پروانه بصورت دائم ابطال خواهد شد.

قوانین و آیین نامه های مرجع

آیین نامه مدیریت، ساماندهی، نظارت و حمایت از مالکان و دارندگان اموال فرهنگی - تاریخی منقول مجاز مصوب ۱۳۸۴/۵/۱۰ هیأت وزیران با اصلاحات بعدی

فصل اول - تعاریف:

- ماده ۱ - کلیه آثار فرهنگی - تاریخی و هنری غیردولتی که ویژگیهای علمی - فنی آنها در آیین نامه اموال فرهنگی - تاریخی و هنری دولتی تعریف شده است، مشمول مقررات این آیین نامه می باشند.
- ماده ۲ - اموال بدلی به اموالی گفته می شود که بدون سوء نیت از روی یک اثر تاریخی فرهنگی و هنری در جنس یا ابعاد یا رنگ متفاوت و به قصد معرفی تجاری ساخته شده است و بدلی بودن آن در محل قابل رؤیت از آن و همچنین نام کارگاه سازنده آن حل شده باشد.
- ماده ۳ - موزه یک نهاد دائمی با هدف ارائه خدمات فرهنگی، آموزشی و پژوهشی از طریق نمایش آثار فرهنگی - تاریخی و هنری به عموم جامعه است. موزه ها مجاز به گردآوری آثار، نگهداری، نمایش و مبادله آثار متعلق به خود می باشند.
- تبصره - به موزه هایی که توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی خصوصی ایجاد و اداره می شوند، موزه خصوصی گفته می شود.
- ماده ۴ - مجموعه دار به شخص حقیقی یا حقوقی گفته می شود که بدون قصد تجارت نسبت به گردآوری و نگهداری اموال فرهنگی - تاریخی و هنری از طریق مجاز اقدام می کند.
- ماده ۵ - مجموعه اموال فرهنگی - تاریخی یا هنری به تعدادی از اموال فرهنگی - تاریخی و هنری اطلاق می شود که علاوه بر ارزش فرهنگی - تاریخی و هنری هر یک از آنها، اجتماع آنها هویتی مستقل ایجاد و ارزش و هویتی مضاعف به وجود می آورد.
- ماده ۶ - اجزاء و قطعات آثار و ابنیه تاریخی - فرهنگی که به عللی از محل اصلی قلع شده و حکم مال غیرمنقول را پیدا کرده اند، در حکم اموال فرهنگی - تاریخی محسوب می شوند.
- ماده ۷ - موزه های تخصصی به موزه هایی گفته می شوند که توسط دستگاههای دولتی، نهادهای عمومی یا اشخاص حقیقی یا حقوقی بخش خصوصی در یک یا چند موضوع که با هم ارتباط ماهوی دارند، تشکیل می شوند.
- ماده ۸ - مؤسسات کارشناسی به مؤسساتی گفته می شود که حداقل با حضور سه نفر کارشناس واجد صلاحیتهای موضوع ماده (۳) که در موضوع واحدی دارای تحصیلات و تجارب مرتبط هستند، تشکیل می شوند.
- مؤسسات کارشناسی می توانند نسبت به بررسی، شناسایی، تشخیص قدمت، اصالت و ارزشیابی آثار منقول یا غیرمنقول اقدام نمایند.
- تبصره ۱ - مجوز کارشناسی آثار منقول و یا غیرمنقول به تشخیص سازمان می تواند به شخص حقیقی نیز واگذار گردد، در این صورت شخص حقیقی می تواند از عنوان «دفتر کارشناسی» استفاده کند.
- تبصره ۲ - در صورت وجود کارشناسان واجد صلاحیت در هر دو رشته آثار منقول و غیرمنقول، سازمان می تواند اجازه کارشناسی در هر دو رشته یاد شده را به مؤسسه واحد اعطاء نماید.
- ماده ۹ - کارگاههای مرمت آثار فرهنگی - تاریخی به مؤسساتی گفته می شوند که با حضور حداقل سه نفر از کارشناسان واجد صلاحیتهای موضوع این آیین نامه تشکیل می شوند.

مؤسسات مذکور می توانند خدمات مشاوره ای و اجرائی در زمینه مرمت آثار منقول و غیرمنقول فرهنگی - تاریخی ارائه نمایند. ماده ۱۰ - مؤسسات مدیریت محوطه های فرهنگی - تاریخی و موزه ها به مؤسساتی گفته می شوند که با حضور حداقل پنج نفر از کارشناسان و پرسنل مشخص از جمله معماران، باستان شناسان، مردم شناسان و سایر تخصصهای مرتبط با مدیریت تخصصی و پشتیبانی محوطه ها و موزه ها تشکیل می شوند و خدماتی از جمله خدمات نگهداری، معرفی، برنامه ریزی آموزشی، توسعه منابع انسانی، مرمت، احیاء، انتشارات، حفاظت فیزیکی و سایر خدمات جنبی ارائه می دهند.

تبصره - واگذاری اداره محوطه های فرهنگی - تاریخی و موزه های دولتی به مؤسسات مذکور، علاوه بر رعایت شرایط مقرر در این آیین نامه، تابع مقررات آیین نامه نحوه انتخاب و ارجاع کار به مشاوران مصوب هیأت وزیران خواهد بود. ماده ۱۱ - کارگاههای هنرهای سنتی به کارگاههایی گفته می شوند که حداقل با حضور یک نفر هنرمند هنرهای سنتی تشکیل و فعالیت می کنند.

فصل دوم - ثبت آثار فرهنگی - تاریخی و هنری در فهرست آثار ملی کشور

ماده ۱۲ - اموال فرهنگی - تاریخی و هنری که به تشخیص سازمان میراث فرهنگی و گردشگری حائز اهمیت ملی است، در فهرست آثار ملی ایران ثبت خواهد شد. ثبت اثر در فهرست آثار ملی خدشه ای به مالکیت مالک وارد نخواهد کرد و نتایج آن در تغییر ایادی نسبت به آن اثر ثابت و برقرار خواهد بود.

ماده ۱۳ - اموال فرهنگی - تاریخی و هنری که متعلق به اشخاص حقیقی یا حقوقی خصوصی است، در فهرست جداگانه و تحت همان عنوان ثبت خواهد شد.

پرونده کارشناسی ثبت اثر در دو نسخه تهیه و یک نسخه در آرشیو آثار ملی منقول کشور نگهداری و یک نسخه دیگر به مالک داده خواهد شد.

ماده ۱۴ - سازمان میراث فرهنگی و گردشگری خدمات کارشناسی، فنی و علمی لازم را برای حفاظت از آثار متعلق به اشخاص حقیقی یا حقوقی خصوصی ارائه خواهد کرد.

اقدامات مرمتی و حفاظتی که به تشخیص سازمان ضروری تشخیص داده شود، به هزینه دولت انجام خواهد شد و از مالک مطالبه عوض نخواهد شد.

ماده ۱۵ - هرگونه استفاده پژوهشی، فرهنگی و معرفی از قبیل چاپ و نشر عکس، پوستر، ارائه در نمایشگاههای انفرادی یا عمومی و موزه های خصوصی و دولتی و نظائر آن با رعایت قوانین ناظر به موضوع از جمله حقوق قانونی مالک یا دارنده قانونی اثر است. این حقوق قابل انتقال به غیر می باشد.

ماده ۱۶ - سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تمهیدات و تدابیر لازم را برای ایجاد زمینه های حُسن استفاده دارندگان آثار ثبت شده در فهرست آثار ملی فراهم و دستورالعمل های لازم را تدوین و ابلاغ خواهد کرد.

ماده ۱۷ - سازمان میراث فرهنگی و گردشگری کشور دستورالعمل ساماندهی اطلاعاتی، کالبدی و مرمت هر یک از آثار موضوع این فصل را در زمان ثبت اثر تدوین و به مالک تسلیم و خدمات کارشناسی، فنی و مالی لازم را برای تحقق دستورالعملهای فوق به مالک ارائه خواهد کرد.

ماده ۱۸ - سازمان میراث فرهنگی و گردشگری بانک اطلاعات اموال فرهنگی - تاریخی و هنری منقول متعلق به اشخاص حقیقی یا حقوقی را با ذکر مشخصات مالک اثر، ایجاد و امکان دسترسی مالکان آثار، محققان، مجموعه داران و موزه داران خصوصی به بانک اطلاعاتی مذکور را فراهم خواهد کرد.

ماده ۱۹ - سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تمهیدات لازم را برای حضور و مشارکت مالکان و مجموعه داران آثار فرهنگی - تاریخی و هنری و موزه های خصوصی در نمایشگاههای بین المللی فراهم خواهد کرد. هزینه های مترتب بر این امر و نیز مدیریت و حفاظت از این قبیل آثار در مدت برگزاری نمایشگاه بر عهده سازمان خواهد بود.

تبصره - در صورتی که نمایشگاههای موضوع این ماده انتفاعی باشد، سهم مالکان خصوصی بر اساس قرارداد فی ما بین محاسبه و پرداخت خواهد شد.

ماده ۲۰ - اشخاص حقیقی یا حقوقی که نسبت به گردآوری و نگهداری اموال فرهنگی - تاریخی و هنری ایرانی یا خارجی اقدام می نمایند، باید از سازمان میراث فرهنگی و گردشگری پروانه مخصوص دریافت نمایند.

ماده ۲۱ - مجموعه داران حق اشتغال به تجارت اموال فرهنگی - تاریخی و هنری ندارند و در پایان هر سال لیست اموال فرهنگی - تاریخی و هنری در اختیار خود را به سازمان میراث فرهنگی و گردشگری ارائه خواهند کرد.

ماده ۲۲ - مجموعه داران می توانند نسبت به تشکیل نمایشگاههای انفرادی یا گروهی یا ایجاد شرایط لازم برای بازدید عمومی یا چاپ و نشر و معرفی آثار موجود در مجموعه ها اقدام نمایند.

ماده ۲۳ - مبادله اموال فرهنگی - تاریخی و هنری بین مجموعه داران و همچنین موزه های خصوصی بدون اشکال است و در موارد خاص مجموعه داران و موزه داران خصوصی می توانند نسبت به فروش بعضی از اموال فرهنگی - تاریخی متعلق با کسب اجازه خاص از سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به منظور تجهیز یا تکمیل مجموعه اموال فرهنگی تاریخی و هنری در اختیار خود اقدام کنند.

ماده ۲۴ - موزه های خصوصی با اخذ پروانه از سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و تحت نظارت علمی و فنی سازمان مذکور تأسیس می شوند و فعالیت خواهند کرد.

ماده ۲۵ - سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و همچنین موزه های پژوهشی - تخصصی وابسته به سایر دستگاههای دولتی می توانند به منظور تکمیل مجموعه اموال فرهنگی تاریخی و هنری موزه های خصوصی، به طور موقت و با اخذ تضمین مناسب، اموال فرهنگی تاریخی و هنری متعلق به خود را به موزه های خصوصی امانت دهند، در این صورت ضوابط حفاظتی امنیتی و معرفی آثار مذکور به طور کتبی به موزه امانت گیرنده ابلاغ و بر اجرای آن از سوی دستگاه امانت گزار نظارت خواهد شد.

ماده ۲۶ - سازمان میراث فرهنگی و گردشگری دستورالعمل های ناظر به شرایط و نحوه احراز صلاحیت متقاضیان، نحوه فعالیت و مدیریت موزه ها و مجموعه های خصوصی و همچنین شرایط نحوه صدور، مدت اعتبار و شرایط تعلیق یا ابطال پروانه های صادر شده را ظرف شش ماه پس از تصویب این آیین نامه تدوین و پس از تصویب شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری ابلاغ خواهد کرد.

ماده ۲۷ - سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به منظور حمایت از مالکان و دارندگان قانونی اموال فرهنگی و نیز حمایت از فعالیت مؤسسات، کارگاهها و موزه های خصوصی موضوع این آیین نامه اقدامات زیر را انجام خواهد داد:

الف (اصلاحی ۱۳۸۵/۹/۱۹) - اماکن تاریخی قابل احیاء متعلق به سازمان را که جزء نفایس ملی محسوب نمی شوند، به صورت اجاره به شرط تملیک در اختیار مجموعه ها، موزه ها و کارگاههای مرمت اموال فرهنگی - تاریخی قرار خواهد داد.

ب - از محل کمکهای فنی و اعتباری منظور در بودجه های سنواتی، تسهیلات لازم را به قیمت تمام شده دریافت و به مؤسسات مذکور تخصیص و تمام یا بخشی از مابه التفاوت کارمزد بانکی تسهیلات دریافتی این قبیل مؤسسات را پرداخت خواهد کرد.

ج - مرمت آثار فرهنگی - تاریخی متعلق به مؤسسات موضوع این آیین نامه در کارگاههای متعلق به سازمان، به قیمت تمام شده انجام خواهد شد.

د - از محل بودجه سنواتی سازمان متناسب با فعالیتهای مؤسسات مذکور یارانه بلیط ورودی پرداخت نماید.

ماده ۲۸ - اشتغال به تجارت اموال فرهنگی - تاریخی حاصل از حفاریهای باستان شناسی یا حفاریهای غیرمجاز و همچنین اجزاء و قطعات آثار تاریخی - فرهنگی غیرمنقول ممنوع است.

ماده ۲۹ (اصلاحی ۱۳۸۵/۹/۱۹) - اشتغال به تجارت سایر اموال فرهنگی - تاریخی، هنری منوط به اخذ مجوز از دولت می باشد. ضوابط اجرائی موضوع این ماده ظرف سه ماه پس از ابلاغ، توسط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری جهت طرح و تصویب به هیأت وزیران ارائه خواهد شد.

تبصره - تأسیس نمایشگاههای دائم و موقت و مجموعه داران اموال فرهنگی - تاریخی و هنری تابع شرایط مزبور است. ماده ۳۰ (اصلاحی ۱۳۸۵/۹/۱۹) - صدور مجوز فعالیت برای اماکن موضوع ماده فوق منوط به رعایت ضوابط و دستورالعمل های صادر شده از سوی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و تصویب دولت است.

ماده ۳۱ (اصلاحی ۱۳۸۵/۹/۱۹) - ضوابط و شرایط صدور مجوز و نحوه نظارت سازمان بر فعالیت دارندگان آن بر اساس دستورالعملی خواهد بود که به تأیید شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری تصویب دولت خواهد رسید.

ماده ۳۲ - به اشخاص مشروح زیر مجوزهای موضوع ماده (۲۹) داده نخواهد شد:

الف - کسانی که بر اساس احکام صادر شده از محاکم قضائی به محرومیت از حقوق اجتماعی محکوم شده اند.

ب - کسانی که به علت ارتکاب به جرائم علیه میراث فرهنگی در محاکم قضائی محکوم شده اند.

ج - کسانی که به اتهام ارتکاب جرائم علیه میراث فرهنگی تحت تعقیب قضائی هستند، تا صدور قرار منع تعقیب یا حکم برائت.

د - کسانی که بر اساس دستورالعمل صادر شده از سوی سازمان فاقد صلاحیت علمی یا حرفه ای تشخیص داده شوند.

ماده ۳۳ - متقاضیان صدور مجوزهای موضوع ماده (۱)، صورت آثار فرهنگی - تاریخی و هنری در اختیار خود را بر اساس فرمها و دستورالعمل صادر شده از سوی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تنظیم و قبل از شروع فعالیت یک نسخه از آن را به سازمان تسلیم خواهند کرد.

ماده ۳۴ - دارندگان مجوز دارای دفاتر مخصوصی خواهند بود که از سوی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تهیه می شود و در اختیار آنها قرار خواهد گرفت.

فهرست کلیه آثار فرهنگی - تاریخی موجود و آثاری که خریداری شده یا فروخته شده است همراه با قیمت، تاریخ و مشخصات طرف معامله در دفتر مذکور و فرمهای مربوط درج و یک نسخه از فرمها در پایان هر ماه به سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تسلیم خواهد شد.

ماده ۳۵ - تعیین اصالت و قیمت اموال فرهنگی - تاریخی و هنری که خرید و فروش آنها در کشور مجاز است، بر عهده کارشناسانی خواهد بود که صلاحیت علمی و حرفه ای آنها توسط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تعیین می شود.

تبصره - سازمان اسامی کارشناسان یادشده را به نحو مقتضی به اطلاع عموم خواهد رسانید.

ماده ۳۶ - در صورتی که کارشناسان اموال فرهنگی - تاریخی پروانه های موضوع ماده (۱) را دریافت نمایند، صرفاً در حدود فعالیت مجاز خود مجاز به اظهارنظر کارشناسی بوده و از دخالت در موارد دیگر ممنوع می باشند.

ماده ۳۷ - سازمان میراث فرهنگی و گردشگری اماکن موضوع این آیین نامه را بازرسی و در صورت احراز تخلف از سوی دارندگان مجوز، نسبت به ابطال موقت یا دائم پروانه اشتغال اقدام خواهد کرد.

دستورالعمل های ناظر به اجرای این ماده از سوی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری ظرف شش ماه پس از تصویب این آیین نامه تدوین و ابلاغ خواهد شد.

فصل پنجم - موزه های تخصصی و پژوهشی

ماده ۳۸ - به کلیه دستگاههای اجرائی مشمول مقررات قانون برنامه چهارم توسعه اجازه داده می شود از محل اعتبارات عمومی نسبت به ایجاد موزه های پژوهشی و تخصصی در حوزه وظائف قانونی خود اقدام نمایند.

ماده ۳۹ - موزه های مذکور به لحاظ اداری و مالی تابع دستگاه اجرائی ذی ربط و از نظر مقررات مربوط به مدیریت موزه، موزه داری و موزه آرایی تابع ضوابط و دستورالعمل های سازمان میراث فرهنگی و گردشگری خواهند بود.

ماده ۴۰ - نگهداری و مدیریت اموال فرهنگی - تاریخی و هنری موجود در این قبیل موزه ها تابع مقررات آیین نامه اموال فرهنگی - تاریخی و هنری دولتی خواهد بود.

فصل ششم - تأسیس مؤسسات مشاوره، کارشناسی و کارگاههای مرمت

ماده ۴۱ - سازمان میراث فرهنگی و گردشگری برای صدور مجوز تأسیس و فعالیت مؤسسات موضوع بند « و » ماده (۱۱۴) بر اساس مقررات زیر اقدام خواهد کرد:

ماده ۴۲ - مؤسساتی که به موجب مقررات این آیین نامه مجوز فعالیت دریافت می کنند علاوه بر ارائه خدمات علمی - فنی و کارشناسی در داخل کشور، می توانند با رعایت مقررات ناظر به موضوع و اخذ مجوز از سازمان میراث فرهنگی و گردشگری خدمات مذکور را در خارج از کشور نیز ارائه نمایند.

ماده ۴۳ - تشخیص صلاحیت علمی و فنی برای صدور مجوز فعالیت و رتبه بندی مشاوران حقیقی و حقوقی، کارگاهها، مؤسسات کارشناسی و کارشناسان حقیقی، کارگاههای مرمت و مرمتگران حقیقی و مؤسسات مدیریت محوطه های فرهنگی - تاریخی و موزه ها و همچنین تعیین حق الزحمه آنها رده بندی و تعیین سقف ورودیه موزه های خصوصی بر اساس دستورالعمل های مصوب شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری بر عهده سازمان میراث فرهنگی و گردشگری است.

تبصره ۱ - به منظور انجام موارد فوق کارگروه فنی با ترکیب زیر در سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تشکیل می شود:

۱- یکی از معاونان سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به عنوان رئیس کارگروه.

۲- مدیرکل دفتر امور مشاوران و پیمانکاران سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور.

۳- پنج نفر کارشناس خبره به تعیین رئیس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری.

۴- مدیرکل ستادی ذی ربط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری.

تبصره ۲ - مصوبات کارگروه به رئیس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری گزارش و با امضاء نامبرده ابلاغ و رسمیت می یابد.

ماده ۴۴ - وظائف کارگروه فنی به شرح زیر است:

۱- تصویب یا تغییر در شرح خدمات و تخصصهای مربوط به مؤسسات، کارگاهها و کارشناسان موضوع این آیین نامه.

۲- تصویب احراز صلاحیت متقاضیان برای صدور مجوز فعالیت.

۳- نظارت بر فعالیت دارندگان مجوز فعالیت و ارزیابی سالانه.

۴- کارگروه فنی در صورت عدم رعایت ضوابط فنی، علمی، اداری و حقوقی ناظر به موضوع فعالیت مؤسسات، کارگاهها و کارشناسان موضوع این آیین نامه می تواند لزوم اصلاح عملکرد آنها را به طور کتبی و با ذکر مورد تذکر دهد و در صورتی که در مهلت مقرر که حداکثر یک ماه خواهد بود، اصلاحات مورد نظر انجام نگیرد، کارگروه فنی می تواند مجوز فعالیت مؤسسه را به مدت شش ماه تعلیق نماید.

در صورت تکرار تخلف مجوز مؤسسه ابطال و صدور مجوزهای موضوع این آیین نامه برای دارندگان مجوز فوق ممنوع خواهد بود.

ماده ۴۵ - شرایط عمومی احراز صلاحیت متقاضیان تأسیس مؤسسات مشاوره، کارشناسی و کارگاههای مرمت به شرح زیر است:
الف - کارشناسان:

۱- تابعیت دولت جمهوری اسلامی ایران.

۲- دارای تحصیلات دانشگاهی معتبر (حداقل کارشناسی) مرتبط با تخصص مورد نظر و تجربه مفید و مؤثر.

۳- فاقد سوء پیشه کیفری یا ممنوعیتهای قانونی مؤثر در ارائه خدمات موضوع این آیین نامه.

۴- دارای صلاحیت اخلاقی، امانت و تعهد حرفه ای باشند.

ب - اشخاص حقوقی:

۱- تابعیت دولت جمهوری اسلامی ایران.

۲- خدمات موضوع این آیین نامه در اساسنامه آنها قید شده باشد.

۳- شرایط مقرر در این آیین نامه را از حیث کارشناسان و متخصصان تمام وقت و مرتبط با شرح خدمات مورد نظر داشته باشند.

۴- اعضاء هیأت مدیره و مدیرعامل باید دارای تحصیلات و تجربه مفید مرتبط با خدمات مورد نظر باشند.

۵ - مؤسسات مدیریت محوطه های فرهنگی - تاریخی و موزه های خصوصی می توانند یک نفر با تخصص امور اقتصادی، برنامه ریزی و مدیریت را در ترکیب هیأت مدیره داشته باشند.

ماده ۴۶ - دستورالعمل های مربوط به شرایط علمی و فنی لازم برای هر یک از مؤسسات و کارگاهها، موزه ها و دفاتر کارشناسی موضوع این آیین نامه ظرف شش ماه از سوی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تدوین و ابلاغ خواهد شد.

ماده ۴۷ - متقاضیان بر اساس دستورالعمل های صادر شده از سوی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و مفاد این آیین نامه، تقاضای خود را همراه با مدارک مورد نظر به سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تقدیم خواهند کرد.

سازمان مکلف است حداکثر ظرف چهل و پنج روز تصمیم خود را به متقاضی ابلاغ نماید.

تصمیم سازمان در خصوص صدور یا عدم صدور مجوز قطعی خواهد بود.

ماده ۴۸ - کلیه دستگاههای اجرائی در مواردی که کسب نظر کارشناس رسمی دادگستری الزامی است، نظریه مؤسسات و کارشناسان موضوع این آیین نامه که دارای مجوز فعالیت از سازمان میراث فرهنگی و گردشگری می باشند برای دستگاههای دولتی، در موارد مبتلا به در حکم نظریه کارشناسی رسمی دادگستری می باشد.

ماده ۴۹ - مؤسسات، کارگاهها و کارشناسان موضوع آیین نامه بر اساس ظرفیتهای علمی و تجربی که در دستورالعمل صادر شده از سوی سازمان تعیین خواهد شد به درجه یک و درجه دو تقسیم می شوند.

ارائه خدمات موضوع این آیین نامه در مورد آثاری که در فهرست آثار ملی ثبت شده اند، صرفاً از سوی مؤسسات، کارشناسان و ارگانهای درجه یک انجام خواهد شد.

ماده ۵۰ - سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور امکانات لازم را برای ایجاد ساختار اداری، نظام مدیریت و حقوقی متناسب برای اجرای مفاد این آیین نامه فراهم و اعتبارات مورد نیاز را برای اعمال حمایتهای مقرر در بودجه سنواتی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تأمین خواهد کرد.

قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی کشور

طبق قانون مصوب ۶۴/۱۱/۱۰ سازمان میراث فرهنگی تشکیل گردید.

ماده واحده- به وزارت فرهنگی و آموزش عالی اجازه داده می شود به منظور:

بند الف- مطالعه و تحقیق در آثار باقی مانده از گذشتگان جهت معرفی ارزشهای نهفته در آنها.

بند ب- انجام پژوهشهای باستان شناسی و مردم شناسی و هنرهای سنتی.

بند ج- بررسی، شناسایی، ثبت و حفاظت از آثار ارزشمند منقول و غیر منقول فرهنگی تاریخی کشور.

بند د- تهیه و اجرای طرحهای لازم به منظور تعمیر و احیاء آثار، بناها و مجموعه های با ارزش فرهنگی- تاریخی.

از ادغام واحدهای مشروحه زیر، سازمانی به نام (سازمان میراث فرهنگی کشور) به صورت سازمانی وابسته به خود تشکیل دهد.

۱. مرکز باستان شناسی ایران تابع وزارت فرهنگ و آموزش عالی

۲. اداره کل هنرهای سنتی تابع وزارت فرهنگ و آموزش عالی

۳. مرکز و موزه مردم شناسی تابع وزارت فرهنگ و آموزش عالی

۴. دفتر آثار تاریخی تابع وزارت فرهنگ و آموزش عالی
۵. موزه ایران باستان تابع وزارت فرهنگ و آموزش عالی
۶. اداره حفظ میراث فرهنگی شهرستان ها تابع وزارت ارشاد اسلامی
۷. اداره کل موزه ها تابع وزارت ارشاد اسلامی
۸. اداره کل بناهای تاریخی تابع وزارت ارشاد اسلامی
۹. اداره کل کاخ ها تابع وزارت ارشاد اسلامی
۱۱. سازمان ملی حفاظت آثار باستانی وابسته به وزارت فرهنگ و آموزش عالی
۱۲. اداره کل بیوتات (کاخ گلستان) وابسته به وزارت امور اقتصاد و دارایی

اساسنامه سازمان میراث فرهنگی (بعد از تشکیل سازمان به استناد مصوب ۶۴/۱۱/۱۰)

ماده ۱- تعریف: میراث فرهنگی شامل آثار باقی مانده از گذشتگان است که نشانگر حرکت انسان در طول تاریخ می باشد و با شناسایی آن زمینه شناخت هویت و خط حرکت فرهنگی او میسر می گردد و از این طریق زمینه های عبرت برای انسان فراهم می آید.

بخشی از ماده ۳- وظایف سازمان در زمینه میراث فرهنگی در ۲۴ بند آمده است که موارد مرتبط با میراث منقول به شرح ذیل است.

بند ۶: ثبت آثار ارزشمند منقول و غیر منقول فرهنگی - تاریخی کشور در فهرست آثار ملی و

فهرستهای ذیربط

بند ۹: شناسایی و در اختیار گرفتن کلیه اموالی که دارای ارزشهای فرهنگی - تاریخی بوده و جز، میراث فرهنگی محسوب می گردد و توسط دستگاه های مربوط ضبط شده است.

تبصره بند ۹- کلیه دادگاهها، گمرکات، نیروهای انتظامی و دستگاههای دولتی نظیر آنها که به نحوی نسبت به ضبط اموال اقدام می نمایند موظف به در اختیار قرار دادن اموالی که دارای ارزش فرهنگی - تاریخی می باشد به سازمان میراث فرهنگی کشور هستند.

بند ۱۱: تهیه و اجرای طرح های لازم به منظور حراست، حفاظت تعمیر و مرمت و احیای آثار، بناها و مجموعه

های با ارزش فرهنگی - تاریخی.

آئین نامه حفاظت از میراث فرهنگی کشور
این آئین نامه در تاریخ ۸۱/۰۳/۲ به تصویب شورای امنیت رسیده است

ماده ۲۲ - سازمان میراث فرهنگی کشور موظف است، شناسایی کامل اموال تاریخی- فرهنگی منقول موجود در سطح کشور و ثبت آثار منقول ارزشمند در فهرست آثار ملی ایران را با اولویت در برنامه‌های خود پیش بینی نماید.